

Antoni Oliver

El cinema s'ha inspirat moltes vegades en el treball relacionat amb altres arts que també capten la realitat i la fraccionen i l'ordenen per contar una altra història, des d'una simple fotografia fins a un reportatge de televisió, o bé s'ha servit de la televisió com a espectacle per fer-ne una crítica o una denúncia. Una altra vessant d'aquest tipus d'històries és el dels reporters de televisió o dels testimonis de la realitat més sòrdida: els fotògrafs de la secció de successos.

El ojo público és una d'aquestes pel·lícules que reflecteix un caire sovint oblidat en el cinema: el treball dels fotògrafs de premsa. Uns altres personatges també veuen el món a través d'una càmera de televisió, com per exemple a la pel·lícula estrenada fa poc, encara a la cartellera *Territorio Comanche*, sobre el llibre d'Arturo Pérez Reverte. Hi ha hagut altres films relacionats amb el paper de la televisió com *El síndrome de China*, *Network* i, la darrera *Intimo y personal* protagonitzada per Robert Redford. Deixant de banda ara la televisió, la principal característica d'*El ojo público* (1992) de Howard Franklin és el seu aire de film negre i està inspirat en la vida d'Arthur Fellig, un fotògraf de successos en el Nova York dels anys quaranta i que a la pel·lícula és Leon Bernstein, interpretat per Joe Pesci.

El film recrea l'atmosfera del Nova York dels anys quaranta. El món tal com el veu el fotògraf de premsa "free lancer" que ha d'esser el primer en arribar al lloc per vendre la fotografia al diari. Aquesta pel·lícula té un to de relat negre que la fa atractiva. El protagonista capta la imatge d'una ciutat dura i despietada. La misèria, els assassinats, el crim i la sordidesa de les nits. Creu en reflectir la realitat amb una mirada objectiva i poètica a la vegada, amb la llum justa, i fa una fotografia expressiionista. Està convençut que les seves fotografies són art, encara que són rebutjades pels editors de fotografies artístiques. L'atmosfera negra està bastant aconseguida. Quasi sempre és de nit, els personatges tenen una gran ambigüitat moral i apareix la imprescindible "femme fatale" que complica la vida al protagonista de la història i que, en darrera instància, li salva la vida, encara que ell se sent traït.

Bernstein coneix els gànsters de la ciutat i el seu sicaris. S'enamora de la propietària d'un

café freqüentat per l'alta societat i a la qual acaben d'assassinar el marit. Ella li demana que investigui a què es dedica un personatge que li reclamava doblers al seu marit. Es descobreix un frau que acaba amb un enfrontament a tirs entre bandes rivals i que Bernstein aconsegueix fotografiar en directe. Ha tengut el seu minut de glòria. La vida segueix i ell continua solitari el seu camí. Hi ha altres pel·lícules protagonitzades per fotògrafs. *Detrás de la noticia* (1994) de Ron Howard i *Salvador* d'Oliver Stone (1985) que entraria també en la categoria del film denúncia.

La televisió ha estat també una font inesgotable d'arguments per pel·lícules, com per exemple *Network* de Sidney Lumet i protagonitzada per Peter Finch. El protagonista és un presentador de televisió que ha perdut audiència en el seu programa i el despatsxen. Anuncia que se suïcidarà davant les càmeres per tenir més audiència. Una executiva sense massa escrúpols, interpretada per Faye Dunaway, decideix que està com una cabra, però que la gent vol escoltar les seves opinions. Es converteix en un predicador antisistema. Diu que la televisió no és la veritat i que és un gran circ. Finalment, ha de canviar de línia el programa i baixa l'audiència. L'executiva, més que agressiva, el fa assassinar en directe per un grup terrorista. Altres pel·lícules no deixen tan malament el paper de les grans cadenes de televisió. A *El síndrome de China*, Jane Fonda denuncia que s'ha amagat un greu accident a una central nuclear. No només el cinema americà va tractar el tema de la televisió com a font d'inspiració. Federico Fellini va fer *Ginger i Fred* i, endemés de contar una història sentimental magistralment interpretada per Marcello Mastroianni i Giulietta Masina, aprofita per mostrar el món dels "shows" de televisió on surten imitadors i tot tipus de personatges estafolarios. No és que sigui una pel·lícula exclusivament sobre la televisió, però és, en definitiva, una altra mirada lúcida de Fellini sobre la societat italiana i sobre la condició humana i la cultura audiovisual dels anys vuitanta, basada en el que es diu la "televisió fems"

Més darrerament el tema del director de programes amb problemes per culpa dels índexs d'au-

diència ha estat tractat en forma de melodrama a *Intimo y personal* protagonitzada per Robert Redford i Michelle Pfeiffer. Redford té problemes d'audiència i contracta una ambiciosa jove com a reportera que ha exagerat el seu "currículum" per aconseguir entrar a l'emissora i que ha estat, en realitat, guanyadora d'un concurs de bellesa. L'ensenya, s'enamoren i ell decideix que ha de demostrar que no està acabat del tot i decideix anar a un país sudamericà per denunciar una intrintervenció del govern d'Estats Units en un conflicte i el maten. No és una de les pel·lícules més memorables de Redford ni sobre el tema, però incideix en la denúncia de com funcionen les emissores de televisió i presenta a l'home que ha "pigmalionitzat" una senyoreta, endemés se n'ha enamorat i després, per no sentir-se derrotat, s'ha de jugar la vida i la perd. Mala sort. Tot molt sentimental i per fer la llagimeteta i oblidar-se'n a continuació.

El fotoperiodisme i els mitjans audiovisuals han estat protagonistes de moltes pel·lícules. Unes amb caire de denúncia, altres més complaents o amb to de comèdia. Arturo Pérez Reverte va escriure un llibre sobre les seves experiències com a reporter a Sarajevo. Gerardo Herrero n'ha dirigit la pel·lícula, *Territorio Comanche* (1997), interpretada per Imanol Arias, Carmelo Gómez i l'argentina Cecilia Dopazo. Presenta el conflicte de Bòsnia vist per tres persones: un reporter veterà, un càmera també veterà i una periodista d'èxit molt més jove que vol donar un caire més sensacionalista a la informació. Les relacions entre els reporters, la història sentimental que sorgeix inevitablement, i com es veu la vida quan es viu en permanent risc, són els eixos del film que està ben interpretat i té una bona factura. No fa moltes concessions a la retòrica i descriu la guerra que segons Pérez Reverte "sempre és la mateixa, des de Troia a Sarajevo". ❖

El ojo público